

Chambre des Représentants

SESSION 1985-1986

3 FÉVRIER 1986

PROPOSITION DE LOI

modifiant la loi du 16 décembre 1851
sur les privilèges et hypothèques

(Déposée par M. Van den Bossche)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Il y a plus d'un siècle que la loi dont nous proposons la modification est entrée en vigueur. Les innombrables modifications qui ont été apportées au texte initial ont donné à cette loi une ampleur que le législateur n'avait certes pas voulue lorsqu'il modifia le Code civil en 1851.

Au fil du temps, de nouveaux privilèges ont été établis et la jurisprudence a donné une interprétation extensive des privilèges existants, ce qui a eu pour effet d'accroître le nombre des créanciers privilégiés au détriment des créanciers chirographaires.

Les privilèges jouent, en matière de faillites, un rôle d'autant plus important à l'heure actuelle que les faillites se multiplient par suite de la crise économique.

La politique économique qui est menée depuis dix ans vise de toute évidence à stimuler les petites et moyennes entreprises. Or, la liste des privilèges a pris des proportions telles que la loi existante ne présente plus aucun intérêt pour le profane.

Il est par ailleurs indéniable que plus les privilèges sont nombreux, plus les créanciers chirographaires que sont généralement les petites et moyennes entreprises sont désavantagés. Il convient donc de réduire le nombre des privilèges au strict minimum si l'on entend mener une politique visant à stimuler les petites et moyennes entreprises.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1985-1986

3 FEBRUARI 1986

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de wet van 16 december 1851
betreffende de voorrechten en hypotheeken

(Ingediend door de heer Van den Bossche)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De wet waarvan wij thans de wijziging voorstellen, heeft reeds een behoorlijke ouderdom. Bovendien dient er rekening mee gehouden dat, sinds het in voege treden van deze wet, zij ontelbare wijzigingen heeft ondergaan, die de oorspronkelijke tekst tot een mastodont hebben opgeblazen, hetgeen blijkbaar niet de wil was van de wetgever op het ogenblik van de wijziging van het Burgerlijk Wetboek in 1851.

Door de jaren heen zijn er enerzijds een aantal voorrechten bijgekomen en anderzijds werd door de rechtspraak een extensieve uitleg gegeven aan de bestaande voorrechten, met als gevolg de vergroting van het « pakket » der bevoorrechte schuldeisers. En dit uiteraard ten nadele van de niet-bevoorrechte schuldeisers.

Deze voorrechten hebben vooral een praktisch belang in geval van faillissement. Rekening houdend met het groeiend aantal faillissementen, ten gevolge van de huidige economische crisis, hebben de voorrechten dan ook aan belang gewonnen.

Het kan niet betwist worden dat het economisch beleid van de laatste tien jaren, erop gericht is een stimulans te geven aan de kleine en middelgrote bedrijven. In dit huidige systeem van voorrechten komt men echter tot een zodanige diversifiëring dat het moeilijk wordt, voor de niet-gespecialiseerde leek, om uit de bestaande wettekst nog enig nut te puren.

Anderzijds is het zo dat, hoe meer voorrechten er bestaan hoe meer men de niet-bevoorrechte schuldeisers, waartoe het merendeel van de kleine en middelgrote ondernemingen behoort, benadelt. In een politiek die erop gericht is om de kleine en middelgrote ondernemingen te stimuleren past het dus de voorrechten tot een strikt minimum te beperken.

Nous tenons également à souligner que notre proposition ne vise pas à modifier le régime des hypothèques. Une telle modification aurait en effet une incidence trop importante sur le secteur du crédit et pourrait créer dans ce secteur un climat d'insécurité susceptible de compromettre l'accès des petites et moyennes entreprises au crédit, éventualité qu'il importe d'éviter.

La modification de l'objet de certains privilèges prévus par la loi entraîne automatiquement une modification du rang des privilèges. En effet, si l'on maintient des privilèges, quel qu'en soit le nombre, il faut définir ces privilèges les uns par rapport aux autres suivant leur ordre d'importance. Rappelons encore que, dans cette problématique, il ne faut pas perdre de vue les intérêts des petites et moyennes entreprises.

Articles

L'article 1 abroge l'article 19, 2°, 3° et 5° de la législation existante.

Les deux premiers privilèges dont la suppression est proposée ont perdu beaucoup de leur importance depuis que l'assurance maladie intervient dans le remboursement des frais visés.

Aucune raison économique ou sociale ne justifie d'ailleurs que ces frais soient privilégiés par rapport aux autres créances, et ce ne sont certainement pas les entrepreneurs de pompes funèbres et les médecins qui sont le plus touchés par la crise économique actuelle.

Le privilège dont bénéficient les fournitures de subsistances faites pendant les six derniers mois a perdu beaucoup de son importance, étant donné qu'il n'est pratiquement plus accordé de crédit en cette matière, la plupart des fournitures, voire toutes, devant être payées au comptant.

Les autres privilèges prévus à l'article 19 doivent être maintenus, dans le cadre de la législation sociale. Toucher à ces privilèges équivaldrait en effet à remettre en question l'ensemble de la sécurité sociale.

L'article 2 abroge l'article 20, 1°, 2°, 4°, 6°, 7°, 8°, 10° et 11° de la loi.

Le privilège dont bénéficient les loyers et fermages ne se justifie plus du point de vue social, étant donné qu'il profite à la classe fortunée, qui est évidemment le moins touchée par la crise.

Le bailleur peut d'ailleurs exercer un contrôle rapide et efficace, du fait qu'il veille à ce que les loyers et fermages échus lui soient payés régulièrement. En l'absence de paiement, il ne manquera pas d'engager assez rapidement une procédure devant le tribunal compétent, qui prononcera éventuellement la résiliation du bail et, s'il y échet l'expulsion, de sorte que le dommage restera en tout cas limité.

La suppression du deuxième privilège prévu à l'article 20 se justifie parce que ce privilège est appliqué très rarement et que, dans la pratique, les sommes auxquelles il se rapporte sont généralement payées au comptant, ce qui rend le privilège superflu.

D'une part, les frais faits pour la conservation de la chose devraient être privilégiés afin de ne pas limiter outre mesure les possibilités du curateur. Ce dernier ne s'effor-

Anderzijds moet de aandacht worden gevestigd op het feit dat het niet in onze bedoeling ligt om het stelsel van de hypotheeken te wijzigen. Dit zou inderdaad een te grote weerslag en/of onzekerheid teweegbrengen in de kredietverlenende sector, waardoor de kredieten aangevraagd door de kleine en middelgrote ondernemingen eventueel in het gedrang zouden kunnen komen, hetgeen dient te worden vermeden.

De wijziging van de wet op de voorrechten, voor wat de inhoud der voorrechten betreft, heeft automatisch een wijziging voor gevolg in de rang der voorrechten. Immers, vanaf het ogenblik, dat men een aantal voorrechten behoudt, hoeveel het er ook wezen, dienen deze voorrechten onderling ten opzichte van elkaar te worden gedefinieerd, en dit naar de orde van belangrijkheid. Er dient wel de aandacht op te worden gevestigd dat men in de problematiek van de rangorde het belang van de kleine en middelgrote ondernemingen niet uit het oog mag verliezen.

Artikelen

Artikel 1 schrappt het 2°, 3° en 5° van artikel 19, van de bestaande wetgeving.

De eerste twee voorrechten waarvan de schrapping wordt voorgesteld hebben veel aan belang ingeboet sinds de tussenkomst van de ziekteverzekering in de terugbetaling van de betrokken kosten.

Er is bovendien geen enkele economische of sociale reden waarom deze kosten zouden bevoorrecht zijn tegenover andere schuldeisers en het zijn zeker niet de begrafenisondernemers en de dokters die in de huidige economische crisis het zwaarst worden getroffen.

Het voorrecht voor leveringen van levensmiddelen gedurende de laatste zes maanden heeft zeer veel aan belang ingeboet, vermits de kredietverlening op dit vlak praktisch niet meer voorkomt, daar de meeste, om niet te zeggen alle leveringen contant betaald dienen te worden.

De overige voorrechten bepaald in artikel 19 dienen te worden behouden in het kader van de sociale wetgeving. Deze voorrechten aantasten, zou er inderdaad op neerkomen dat men de ganse sociale zekerheid als dusdanig in vraag zou stellen.

Artikel 2 bepaalt dat in artikel 20 van de wet het 1°, 2°, 4°, 6°, 7°, 8°, 10° en 11° worden geschrapt.

Het voorrecht van huur- en pachtgelden kan sociaal niet meer gerechtvaardigd worden daar het een voorrecht betreft ten voordele van de gegoede klasse die uiteraard het minst getroffen wordt door de crisis.

Bovendien hebben de verhuurder en de verpachter in de praktijk een snelle en efficiënte controle, vermits zij er uiteraard over waken dat de vervallen huur- en pachtgelden regelmatig worden betaald. Bij niet-betaling zullen zij vrij vlug een procedure kunnen inleiden voor de bevoegde rechtbank, die in geval van wanbetaling eventueel de verbreking van de overeenkomst kan uitspreken, met mogelijk uitdrijving zodat de schade in ieder geval beperkt wordt.

De schrapping van het tweede voorrecht van artikel 20 wordt gerechtvaardigd door de zeer minieme toepassing enerzijds en anderzijds door het feit dat in de praktijk de kosten die worden bevoorrecht in de overgrote meerderheid van de gevallen contant worden betaald, hetgeen dit voorrecht overbodig maakt.

Aan de ene kant zouden de kosten tot behoud van de zaak bevoorrecht moeten worden, omdat anders de mogelijkheden van de curator te zeer beperkt worden. Hij zal

cera évidemment plus de conserver des actifs si les frais exposés pour ce faire ne sont pas privilégiés, alors que d'autres le resteront. En fait, ce privilège fut instauré par souci d'équité en faveur des personnes qui ignoraient l'existence de la faillite. Il est donc invoqué en réalité par d'autres créanciers que ceux que le législateur entendait privilégier et qui étaient ceux qui n'étaient pas informés de la faillite. Les créanciers que le privilège est censé protéger sont généralement au courant de la situation et ont dès lors pris leurs précautions. Il n'y a donc plus lieu de maintenir ce privilège en ce qui les concerne.

D'autre part, il existe une tendance à donner à ce privilège l'interprétation la plus large possible, ce qui aboutit au résultat opposé à celui qui avait été recherché lors de l'instauration de ce privilège.

Il convient d'ajouter que ce privilège ne fait pas l'objet d'une jurisprudence constante et qu'il provoque dès lors une certaine insécurité juridique qui justifie sa suppression.

Le maintien du privilège relatif aux fournitures d'un hôtelier ne se justifie pas. En effet, si le séjour à l'hôtel est de courte durée, le montant de la créance sera relativement faible et s'il est prévu un séjour plus long l'hôtelier peut se prémunir dans une certaine mesure en réclamant des arrhes.

Le privilège des créances résultant d'abus et prévarications commis par les fonctionnaires publics dans l'exercice de leurs fonctions est en fait resté lettre morte. Il n'a été invoqué que très rarement.

Par ailleurs, les fonctionnaires bénéficient généralement d'un revenu dont la stabilité n'est mise en cause qu'au moment de la procédure éventuelle de suspension et/ou de révocation.

Le dixième privilège qui est prévu à l'article 20, en faveur des compagnies d'assurances, ne se justifie plus au point de vue économique étant donné que ce secteur semble peu touché par la crise.

Il importe en effet d'opérer une sélection entre les privilèges qui demeurent indispensables et ceux qui ont été institués pour des motifs purement pragmatiques.

Ce raisonnement s'applique également au onzième privilège prévu à l'article précité, qui n'est guère, voire jamais invoqué et dont l'importance dans la pratique a tellement diminué que son maintien ne se justifie plus.

Nous proposons par ailleurs de remplacer les articles 22, 23, 24, 25 et 25bis par un nouvel article 22 disposant que les autres privilèges sont de même rang. Cette proposition vise à établir un ordre plus simple et à placer ces privilèges sur un pied d'égalité.

Le principe de l'égalité de rang nous semble d'ailleurs plus équitable que le système actuel, étant donné qu'il permettra à un plus grand nombre de créanciers privilégiés de recouvrer tout ou partie de leur créance. Les risques sont donc répartis à l'avantage des créanciers qui occupent le dernier rang en vertu de la législation existante.

L'article 27, 5° et 6° est abrogé, étant donné que les privilèges en question ne présentent plus aucun intérêt.

En cas de difficultés graves entre des débiteurs et des entrepreneurs, architectes, maçons et autres ouvriers, il est en effet possible de demander un concordat qui permettra d'obtenir la même solution que le privilège visé au 5°. Il s'agit donc en l'occurrence d'un double emploi qui a pour seul effet de permettre au débiteur de se débattre plus longtemps dans les difficultés sans satisfaire à ses obligations vis-à-vis des autres créanciers privilégiés ou non.

dan geen actief meer pogen te verwezenlijken, vermits deze kosten toch niet bevoorrecht zouden zijn, wijl andere voorrechten blijven. In de praktijk is dit voorrecht ingesteld uit billijkheid, voor mensen die niet op de hoogte waren van het feit dat er een faillissement was. Dit voorrecht wordt dus eigenlijk ingeroepen door de schuldeisers voor wie het niet bedoeld was: zij die niet op de hoogte waren van het faillissement. Zij die door het voorrecht beschermd zouden moeten worden, zijn meestal wel op de hoogte van de toestand en zullen hun voorzorgen zeker al genomen hebben. Voor hen moet dit voorrecht dus eigenlijk niet blijven bestaan.

Anderzijds is er een tendens vast te stellen om dit voorrecht zo breed mogelijk te interpreteren, wat in feite een tegenovergestelde uitwerking heeft van het effect bedoeld door het invoeren van het voorrecht destijds.

Aangezien het bovendien geen uniforme toepassing vindt in de rechtspraak schept het eerder een rechtsonzekerheid waardoor de opheffing wordt gerechtvaardigd.

Er is geen enkele reden waarom het voorrecht van de leveringen van een hotelhouder zou worden bewaard. Immers, ingeval van een kortstondig verblijf in het hotel gaat het om relatief kleine bedragen, terwijl in geval van een gepland langer verblijf de hotelhouder een voorschot kan vragen waardoor zijn risico uiteraard vermindert.

Het bevoorrecht karakter van schuldvorderingen, ontstaan uit misbruik en ontrouw van de openbare ambtenaren in de uitoefening van hun bediening, is eigenlijk dode letter gebleven. We vinden er in de praktijk weinig of geen toepassing van.

Bovendien is het zo dat de ambtenaar over het algemeen een vrij stabiel inkomen geniet, dat slechts dubieus wordt op het ogenblik van de eventuele procedure tot schorsing en/of afzetting.

Het tiende voorrecht bepaald in artikel 20, dat ingesteld werd ten behoeve van de verzekeringsmaatschappijen, is economisch niet meer verantwoord, vermits deze sector blijkbaar weinig of niet door de crisis wordt getroffen.

Het komt er inderdaad op aan een selectie te maken tussen de nog absoluut noodzakelijke voorrechten en die welke ingesteld werden op louter pragmatische gronden.

Dezelfde redenering geldt trouwens voor het 11de voorrecht uit voornoemd artikel, dat weinig of geen toepassing vindt en in de praktijk van zo'n gering belang is geworden dat het behoud ervan zich hoegenaamd niet meer opdringt.

Verder wordt voorgesteld om de artikelen 22, 23, 24, 25 en 25bis te vervangen door één nieuw artikel 22 waarbij wordt bepaald dat de andere voorrechten op dezelfde rang staan. De bedoeling is uiteraard te komen tot een eenvoudiger rangregeling en tot meer gelijkheid tussen de verschillende overblijvende bevoorrechte schuldeisers.

Het principe van de gelijke rang lijkt ons trouwens rechtvaardiger dan het huidige systeem, vermits het een groter aantal bevoorrechte schuldeisers aan bod zal laten komen. Het risico wordt aldus gespreid ten voordele van de schuldeisers die in de bestaande wetgeving tot de laatste in rang behoren.

In artikel 27, worden het 5° en 6° geschrapt. Deze voorrechten hebben immers in de praktijk alle belang verloren.

Inderdaad, in geval van verregaande moeilijkheden voor schuldenaars ten opzichte van hun aannemers, architecten, metselaars en andere werklieden, kan een concordaat worden aangevraagd en in het kader daarvan zal men de oplossing beoogd door dit voorrecht bereiken. We staan hier dus in feite voor een overlapping die enkel tot gevolg heeft dat de schuldenaar langer zal kunnen blijven voort-sukkelan zonder tegemoet te komen aan zijn verplichtingen tegenover de overige al dan niet bevoorrechte schuldeisers.

En ce qui concerne le privilège de l'Etat sur les sites charbonniers à assainir, nous pouvons affirmer que ce privilège est devenu sans objet étant donné que l'Etat détient un monopole de fait en matière d'exploitation minière. En outre, l'intervention de l'Etat est soumise à un certain nombre de conditions qui sont fixées contractuellement et/ou légalement, de sorte qu'en tout état de cause ce privilège est devenu superflu.

Les articles 38 et 38bis sont abrogés. Ces articles deviennent sans objet étant donné qu'ils règlent la conservation des privilèges prévus respectivement aux articles 27, 5° et 27, 6°, de la loi de 1851, que la présente proposition tend à supprimer.

PROPOSITION DE LOI

Article 1

A l'article 19 de la loi du 16 décembre 1851 sur les privilèges et hypothèques, les 2°, 3° et 5° sont abrogés.

Art. 2

A l'article 20 de la même loi, les 1°, 2°, 4°, 6°, 8°, 10° et 11° sont abrogés.

Art. 3

Les articles 22, 23, 24, 25 et 25bis de la même loi sont remplacés par la disposition suivante :

« Art. 22. — Les autres privilèges sont de même rang. »

Art. 4

A l'article 27 de la même loi, les 5° et 6° sont abrogés.

Art. 5

Les articles 38 et 38bis de la même loi sont abrogés.

27 janvier 1986.

Wat betreft het voorrecht van de staat op de gezond te maken steenkoolvestigingen kan men stellen dat dit voorrecht zonder voorwerp geworden is gezien het feitelijk monopolie van de Staat in de uitbating. De tussenkomst van de Staat is bovendien onderworpen aan een aantal voorwaarden die contractueel en/of wettelijk worden bepaald zodat dit voorrecht alleszins overbodig is geworden.

De artikelen 38 en 38bis worden geschrapt. Deze artikelen regelen het behoud van de voorrechten respectievelijk bepaald in artikel 27, 5° en 27, 6°, van de wet van 1851. Door de afschaffing voor te stellen van deze twee voorrechten zijn de artikelen 38 en 38bis die het behoud ervan regelen volkomen overbodig geworden.

L. VAN DEN BOSSCHE

WETSVOORSTEL

Artikel 1

In artikel 19 van de wet van 16 december 1851 betreffende de voorrechten en hypotheek, worden het 2°, 3° en 5° geschrapt.

Art. 2

In artikel 20 van dezelfde wet, worden het 1°, 2°, 4°, 6°, 8°, 10° en 11° geschrapt.

Art. 3

De artikelen 22, 23, 24, 25 en 25bis van dezelfde wet worden vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 22. — De andere voorrechten zijn van gelijke rang. »

Art. 4

In artikel 27 van dezelfde wet worden het 5° en 6° geschrapt.

Art. 5

De artikelen 38 en 38bis van dezelfde wet worden opgeheven.

27 januari 1986.

L. VAN DEN BOSSCHE